

Skal noen i fremtiden kunne si at Brokelandsheia og Evje klarte det Arendal ikke klarte i Barbu og andre bydeler, å skape steder som de såkalte «folk flest» opplever som såkalt «hyggelige og trivelige»?

Agderpostens skråblikk på Barbu

SYNSPUNKT

Agderposten må berømmes for artikkelen «Demokrati fra Tåkeheimen» av journalist Karen Kristine Blågestad, trykt 20. februar. Den er et forbilde for norsk presses dekning av de mange kampanjene landet rundt med bevisst siktemål å rakke ned på dynamiske utbyggere som yter viktige bidrag til stedsutviklingen, og lokalpolitikere som bare gjør sitt beste for å imøtekomme eiendomsutviklerne.

Ikke minst er det fint å se at Agderposten frigjør seg fra gammeldagse ideer som nøytralitet og saklighet i arbeidet avisens journalist gjør. I vår tid må vi fremme kreativitet og personlig utfoldelse. Dyktige journalister er å sammenlikne med forfattere. Knausgård bringer sine personlige lidenskaper inn i romankunsten. Det er i vår tids ånd at også journalister får lov til å være personlige, ja private i sin omtale av begivenheter og samsfunnsaktører.

Saklighetskravet er en gammeldags tvangstrøye for kreativt skrivekunst. Hvor hadde Knausgård vært om vi skulle krevd at han sjekket fakta før han skrev? Journalistene må være like frie. Vi trenger ikke en kjedelig presse styrt av gråhårede 68-ere og deres ynkelige «vær-varsom-plakater». Det er herlig å lese hvordan Blågestad lar sin personlige vemmelse overfor kritikere av eiendomsutviklere i hennes egen hjemby og omgangskrets komme så ærlig til uttrykk. Takk til redaktøren som lar henne bruke spaltene.

Samtidig er artikkelen et glimrende stykke håndverk ut fra de beste tradisjoner i undersøkende journalistikk. Blågestad har fulgt et prinsipp som mange av hennes kolleger har glemt i dekningen av plansmiene: Hold betryggende avstand til personer og begivenheter, og unngå dermed at fakta svinebinder journalistikken.

Det er bare å sammenlikne med dekningen av Evje-plansmia i de andre avisene i regionen. Fædrelandsvennen, Setesdølen og NRK Sørlandet sendte egne journalister til Evje. Agderposten lot seg heldigvis ikke lokke, og lar i stedet en av sine skarpeste penner analysere fenomenet i ettertid.

Hun skriver med den betryggende distanse det gir ikke å bli trukket inn i hele feltet av aktører og begivenheter, med alt det innebærer av påvirkning og personlige bånd. De andre medienes påfallende positive omtale av plansmia på Evje avslører tydelig hvordan journalistene er blitt forført av å oppleve prosessen på nært

skråblikk

Demokrati fra tåkeheimen

PLANSMIE: Er det denne tilfeldige sammenkomsten som er utgangspunktet for den nye utbyggingen i Barbu? Eller er det de som står i bakgrunnen som er hovedsakene i saken?

DEBATT Agderposten berømmes for å ha frigjort seg fra gammeldagse ideer som nøytralitet og saklighet i arbeidet avisens journalist gjør. I vår tid må vi fremme kreativitet og personlig utfoldelse. Dyktige journalister er å sammenlikne med forfattere. Knausgård bringer sine personlige lidenskaper inn i romankunsten. Det er i vår tids ånd at også journalister får lov til å være personlige, ja private i sin omtale av begivenheter og samsfunnsaktører.

SYNSPUNKT Agderposten må berømmes for artikkelen «Demokrati fra Tåkeheimen» av journalist Karen Kristine Blågestad, trykt 20. februar. Den er et forbilde for norsk presses dekning av de mange kampanjene landet rundt med bevisst siktemål å rakke ned på dynamiske utbyggere som yter viktige bidrag til stedsutviklingen, og lokalpolitikere som bare gjør sitt beste for å imøtekomme eiendomsutviklerne.

Ikke minst er det fint å se at Agderposten frigjør seg fra gammeldagse ideer som nøytralitet og saklighet i arbeidet avisens journalist gjør. I vår tid må vi fremme kreativitet og personlig utfoldelse. Dyktige journalister er å sammenlikne med forfattere. Knausgård bringer sine personlige lidenskaper inn i romankunsten. Det er i vår tids ånd at også journalister får lov til å være personlige, ja private i sin omtale av begivenheter og samsfunnsaktører.

Saklighetskravet er en gammeldags tvangstrøye for kreativt skrivekunst. Hvor hadde Knausgård vært om vi skulle krevd at han sjekket fakta før han skrev? Journalistene må være like frie. Vi trenger ikke en kjedelig presse styrt av gråhårede 68-ere og deres ynkelige «vær-varsom-plakater». Det er herlig å lese hvordan Blågestad lar sin personlige vemmelse overfor kritikere av eiendomsutviklere i hennes egen hjemby og omgangskrets komme så ærlig til uttrykk. Takk til redaktøren som lar henne bruke spaltene.

Samtidig er artikkelen et glimrende stykke håndverk ut fra de beste tradisjoner i undersøkende journalistikk. Blågestad har fulgt et prinsipp som mange av hennes kolleger har glemt i dekningen av plansmiene: Hold betryggende avstand til personer og begivenheter, og unngå dermed at fakta svinebinder journalistikken.

Det er bare å sammenlikne med dekningen av Evje-plansmia i de andre avisene i regionen. Fædrelandsvennen, Setesdølen og NRK Sørlandet sendte egne journalister til Evje. Agderposten lot seg heldigvis ikke lokke, og lar i stedet en av sine skarpeste penner analysere fenomenet i ettertid.

Hun skriver med den betryggende distanse det gir ikke å bli trukket inn i hele feltet av aktører og begivenheter, med alt det innebærer av påvirkning og personlige bånd. De andre medienes påfallende positive omtale av plansmia på Evje avslører tydelig hvordan journalistene er blitt forført av å oppleve prosessen på nært

Faksimile av Agderpostens skråblikk 20.02.2010.

hold. Selv over flere avissider klarte ikke reporterne å skjære gjennom tilsynelatende deltakelse og begeistring, og avsløre fenomenet på en slik fortrefull måte som Blågestad kan fra sitt ståsted på behørig avstand i tid og rom.

Til og med antatt topp kvalifiserte journalister fra Aftenposten og Morgenbladet lot seg lure av Evje-plansmias falske fasade. Over henholdsvis to og tre siders reportasjer fra reportere som var til stede i dagevis, finner vi ikke spor av den gjennomtømmende kritikken som Blågestad så skarpt formulerer. I stedet for å bli trukket inn i hallelujastemningen i Furuly kulturhus på Evje, der flere hundre innbyggere ukritisk lot seg lokke med, kan Blågestad i ettertid fokusere på noe større enn banal populisme. Hun ser kravet om plansmie i Barbu som den trussel det er mot andre og for Arendal viktigere verdier: Det åpenbare behovet for at Barbu frigjøres fra småhusnostalgiens knugende bånd, og at politikerne i fortrolig samarbeid med utbyggerne sikrer at deres generasjon får satt et varig stempel av vår tid på Barbu. Noen må ta ansvaret for at tilbakeskuede romantikk ikke får råde i Arendal.

Som Blågestad så presist påpeker, er plansmiene preget av deltakelse av et utall mildest talt lite kvalifiserte individer som kan tillate seg å la personlige holdninger påvirke prosessen: «En sammenrasket gjeng av aksjonister, velforeninger, arkitekter – eller billigere?

– arkitektstudenter, kommune og alle andre som defineres som relevante aktører».

Stor byutvikling har aldri skjedd ved å spørre befolkningen. Hva ville Paris vært om ikke byplansjef Haussmann hadde fått fritt frem til å rive hele bydeler for å anlegge boulevardene? Det hjalp ikke at Evjes plan- og bygningsråd med ordføreren i spissen hver dag under smia møttes og fattet vedtak om veien videre. Eller at alle forslagene fra plansmia i etterkant skal godkjennes av kommunestyret. Selv om det representative demokratiet fungerer på vanlig måte på Evje, påviser Blågestad hvordan det kan skade visjonene til driftige utbyggere dersom man lar den såkalte mannen i gata være med å påvirke planleggingen fra starten av.

Trekkes tilfeldige borgere aktivt og tidlig inn i planprosessen, et det bare å glemme de store dristige grepene som kanskje smerter på kort sikt, men som vil gi oss den stedsutviklingen fremtiden krever. I Barbu vil det si en moderne blokkbebyggelse, ikke romantiske og tilbakeskuede drømmer om småskala trebebyggelse. Boligblokker er et ærlig uttrykk for vår tid. «Kardemomme by» i Barbu vil være kitsch og kopiering. Nessten alle arkitekter og utbyggere er enige om dette. Vi kan ikke slippe populasen til med en ødeleggende innflytelse.

Storheten i artikkelen ligger i foreningen av et gjennombo-

rende kritisk blikk, muliggjort ved å holde seg unna plansmia i Evje, og hennes personlige engasjement for å hindre at også Arendal skal fri til en inkompetent grasrot. Som hun så riktig påpeker, må vi ta et endelig oppgjør med mosegrodde hippieideer om at glade amatører kan gjøre nytte for seg i en viktig byutviklingsprosess. Den syltynne begrunnelsen er gjerne at det gjelder folks eget nærmiljø.

Men utbyggere og deres folkevalgte samarbeidspartnere må tenke lenger enn nålevende generasjons private følelser om steds kvalitet. Noen må ta ansvaret for fremtidens generasjoner og økonomiske vekst. For Barbu gjør utbyggerne og flertallet i Arendals planutvalg det.

Blågestads journalistiske klo bekreftes i et annet grep av beste skjønnlitterære Knausgård-kvalitet: Hun nøler ikke med å henge bjellen på katten, i dette tilfelle Erling Okkenhaug. Elegant latterliggjør hun at han prøver seg som synser uten å være fagmann innen verken arkitektur eller eiendomsutvikling («jeg titulere han ikke for jeg har ennå ikke klart å lese meg til hva han egentlig er»). La oss håpe hun klarer å gjøre Okkenhaug spediak nok til å holde utenfor videre undergraving av alt gode krefter prøver å få til i Barbu.

Oppegående arendalitter vil neppe bli forført av forslaget om plansmie når de innser at dette bare er forsøk fra patetis-

ke «gamle hippier» på å tjene seg rike («Vil Okkenhaug tjene penger på dette? Vil han få offentlig støtte til dette?»). Vi som i årevis har lurt på hvorfor Okkenhaug gidder bry seg om nærmiljøet i norske tettsteder enda ingen betaler han for det, vet nå endelig sannheten: Han har hatt en langsiktig plan om å melke folk i Arendal for fete honnyrer. Nei takke oss til utbyggerens ærlige intensjoner om å tjene penger i Barbu!

Som Blågestad påpeker, er det viktigste nå å holde Okkenhaug «på armlengdes avstand». Hun bruker sin skarpe penn til å sikre at ingen arendalitter med ambisjoner om innpass i det gode selskap vil støtte ham eller den «nostalgiske retorikken» om ikke-økonomiske samsfunnsverdier og plansmier. Moderne arendalitter er for lengst ferdige med både religiøse og politiske drømmer om en bedre verden.

Det siste geniale grepet er å vise til plansmieromantikernes virke på Brokelandsheia. Der ble det holdt plansmie i fjor, med tilsynelatende godt resultat og bred lokal tilslutning. Riktignok gir hun litt ufortjent Okkenhaug æren av å ha skapt Brokelandsheia slik stedet fremstår i dag. Plansmia laget forførende planer for å omdanne Brokelandsheia til en småby, basert på naive drømmer om at man kan skape steder med sørlandsbyens sentimentale kvaliteter i dag.

Blågestads ironiske utdefinering av enhver som befatter seg med Brokelandsheia er på høyde med Lille-Lørdags trefende karakteristikker av folk fra Froland. Hvem i urbane Arendal vil ha noe å gjøre med folk som tror at det nytter å utvikle hapløse Brokelandsheia til et helhetlig, dynamisk og attraktivt tettsted? Men jeg skjønner hennes bekymring.

Gjerstad kommune er i ferd med å følge opp forslagene fra plansmia. Takket være den tilsynelatende enigheten som med ble skapt blant beboere, næringsdrivende og lokalpolitikere, ligger det an til en utbygging på Brokelandsheia uten de store konfliktene vi ser i Barbu. La oss håpe folk i Gjerstad med Blågestads hjelp vil innse at enigheten er humbug, pådyttet dem av Okkenhaug og andre med naive drømmer om deltakerdemokrati.

Skal arendalitter ikke lenger få anledning til å se ned på Brokelandsheia? Skal noen i fremtiden kunne si at Brokelandsheia og Evje klarte det Arendal ikke klarte i Barbu og andre bydeler, å skape steder som såkalte «folk flest» opplever som såkalt «hyggelige og trivelige»? Nei takk. Gi oss heller samling i bønn.

Audun Engh
Medarrangør av plansmiene
Oslo

